

گفتگوی اختصاصی آژانس خبررسانی کُردپا با پرسش‌هایی پیرامون کشف دفتر "زبور حقیقت" کتب مقدس پیروان آیین یاری

این پرسش‌ها جهت پاسخگویی توسط آژانس کُردپا به خدمت جناب **حسین خلیفه** و جناب **دکتر گلمراد مرادی** ارسال شده است.

خواهشمندیم که پاسخ‌ها را در قالب همین پرسش‌ها و در جلو "پاسخ" بنویسید.

کُردپا: جناب **حسین خلیفه** با درود و آرزوی بهروزی

با درود و عرض سپاسگزاری بخاطر اهمیتی که برای این موضوع قائل شده‌اید.

کُردپا: چرا تاکنون این مسئله روشن نگردیده که کتاب مذکور در چه مقطع تاری-آیینی کردستان نوشته شده و مؤلف اصلی آن چه کسی است؟ چون بنا به منابع موجود گفته می‌شود که چندین نسخه دست نوشته از این کتاب موجود می‌باشد.

ح. خلیفه:

اگر منظور این نسخه خطی باشد که اکنون و به اشتباه تحت عنوان "زبور حقیقت" از نام برده میشود، در سال ۱۳۳۵ توسط شادروان خلیفه یارمراد (پدر بزرگ نگارنده) کپی برداری خطی شده. یعنی در این سال نوشتن آن پایان رسیده است. این اثر یک مجموعه از دفاتر یاری میباشد که در یک نسخه ۲۰۹۲ صفحه‌ای در اندازه ۲۱ × ۳۳ سانتیمتری گردآوری شده‌اند.

در مورد اینکه فرموده‌اید که نسخی از این دفتر در جاهای دیگری موجود میباشد، باید گفت که متأسفانه این دفتر در بین سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۸ مورد سوء بهره‌برداری قرار گرفت و احتمالاً نسخه یا نسخی از آن بدون اطلاع صاحب اصلی آن (وارث) بفروش رفته باشد.

نا گفته نماند که دفاتر یاری در اشکال جداگانه و منفرد خود همواره در دسترس انسانهای اهل بوده و بسیاری از آنها نیز در سالهای اخیر به چاپ رسیده‌اند، اما این مجموعه یک اثر خانوادگی و منحصر بفرد است.

بنسبت مؤلفان اصلی و زمان تألیف دفاتر یاری میتوان گفت که آنها در مقاطع زمانی متفاوتی تألیف شده‌اند و بنا بر این سراینده واحدی نیز ندارد. نسخه خطی مورد بحث از سه بخش تشکیل شده است بخش اول آن از نظر تاریخی به عصر ما نزدیکتر است، شامل دفاتری میشود که در زمان و تحت زعامت سید حیدر معروف به سید براهه گوران (۱۲۰۹ - ۱۲۹۹ ه ق) سروده شده‌اند. این دفاتر شامل ۳۶ دفتر است که بنام سراینندگان آنها نامگذاری شده‌اند، باضافه کلامهایی از سید براهه و فرزند و نوه ایشان سید ایاز و سید رستم. در واقع در همین مقطع تاریخی است که لقب "زبور حقیقت" برای دفاتر دوره سید براهه انتخاب و بکار گرفته میشود. متعاقباً و بسال ۱۳۱۳ شمسی مهری نیز توسط تکیه توت شامی، با حک عنوان "جام جم زبور

حقیقت" تهیه و برای تأیید اسناد و دفاتر تهیه و بکار گرفته میشود. نسخه خطی مرحوم بارمراد خلیفه به این مهر و همچنین امضای مسند نشین آن زمان تکیه، شادروانان سید شمس الدین حیدری و سید سیف الدین حیدری و همچنین سید نصرالدین حیدری که هم اکنون مسند نشین آن خاندان میباشند مزین گشته است. در نتیجه میبینیم که زبور حقیقت فقط کاربرد لقبی دارد و مختص زمان خاصی است و نمیتواند نام یک اثر بخصوص باشد. همانطور که گفته شد هر کدام از دفاتر یاری نام خاص خود را دارند بعنوان مثال دفتر زمان سلطان سهاک را پردیوری، دیوانه گوره یا سر انجام مینامند. دفاتر دوره‌های میانی، از قبیل دفتر ایلبگی جاف، دفتر خان الماس و دفتر شیخ امیر نیز با نام سراینندگان آنها نامگذاری شده‌اند و بهمان صورت دفاتر دوره سید براکه.

بخشهای بعدی این نسخه خطی را دفتر شیخ امیر (اواسط قرن ۱۲ ه ق) و بخش آخر آنرا دفتر پردیوری (قرن هفتم ه ق) تشکیل میدهند. از دفتر پردیوری تحت عنونهای "دفتر دیوانه گوره" و "دفتر سر انجام" نیز نام برده میشود. تألیف دفتر پردیوری منسوب به پیر موسی، ملقب به قلم زر از یاران هفتتنی سلطان سهاک میباشد.

دفتر پردیوری شامل کلامهایی منسوب به بهلول(قرن دوم ه ق)، دوره بابا سرهنگ دودانی (قرن ۴چهارم ق)، دوره شاه خوشین لرستانی(قرن پنجم ه ق)، دوره بابا ناووس جاف و بابا جلیل را نیز شامل میشود که از چگونگی و زمان گردآوری آنها در این دفتر اطلاع موثقی در دست نیست.

گردپا: مباحث محوری محتوای کتاب زبور حقیقت از چه چیزی حکایت دارد و تفاوت آن با کتاب مقدس "سرانجام" چه می‌باشد؟

ح. خلیفه:

همانطور پیشتر اشاره شد زبور حقیقت لقبی برای دفاتر دوره سید براکه است و نام یک دفتر خاص نیست.

دفتر سرانجام، دفتر پردیوری یا دیوان گوره هر سه مصداق یک اثر هستند و آن مجموعه کلامهایی است که در زمان سلطان سهاک تدوین شده‌اند. متأسفانه بخاطر فضای حاکم بر جامعه، پیروان آیین یاری هنوز نتوانسته‌اند آزاده و بدون تأثیرات جانبی در مورد باور خود به کاوش بپردازند و در مورد مسایل آیینی برای مثال، بکارگیری عنوان واحد برای نام آیین یا دفاتر خود همسویی ایجاد کنند. بهمین خاطر مشکل چندگانگی در مورد کاربرد عنوانها هنوز بر جای خود باقی است. از طرف دیگر عنوانهای بی مصداقی مانند اهل حق، کاکه‌پی، آل حق، علی الهی و شیطانپرست نیز همچنان بر سر این دین و پیروان آن سنگینی میکنند.

در مورد محتویات دفترها میتوان اینچنین خلاصه کرد: دفتر دوره پردیوری دفتر مرجع پیروان یاری میباشد. در این دفتر که بزبان کردی هورامی و بنظم سروده شده است، ما با اصول اعتقادی یاری، شکلگیری و سیر تکاملی آیین یاری، ظهور شخصیتها و "جم" های خاوندکاری و رسالتهای آنها آشنا میشویم. این دفتر شامل دیالوگ و آموزه‌هایی از سلطان سهاک و دیگر ایزدانی است که تحت عنوانهای هفتن، هفتوانه، چلتن، چلان، هفتاد و دو پیر شاهو و از آنها نام برده میشود. از طریق این دفتر ما به پیمانی موسوم به "بیابوس پردیوری" (قرارداد پردیوری) پی میبریم و میفهمیم که در آن دوره بدنبال یک توافق جمعی، افقها، آرزوها و اهداف سیاسی و

اجتماعی جامعه ترسیم شده‌اند و الگوی رهبری جامعه بر اساس نظام "پیر و دلیلی" برای نیل به آنها طراحی و بکار گرفته شده است. در این دوره است که زبان کردی بعنوان زبان دین بکار گرفته میشود و تقدس میابد. از طریق همین دفتر است که اسطوره‌های باستانی، بویژه اسطوره‌های ماد میترائی وارد باورهای دینی میشوند و تقدس میابند، و از طریق همین دفتر است که مکانها و شخصیت‌های کردستانی به مقدسات پارسانی تبدیل میشوند.

زبان دفاتر دوره میانی و دوره سید براکه نیز زبان کردی و در قالب نظم است. این دفاتر را میتوان به گونه‌ای تفسیر مقولات مطرح در دفتر پردیوری دانست که با زبان نظم به تصویر کشیده شده‌اند. بعنوان مثال شیخ امیر دست توانایی در بتصویر کشیدن مقوله ظهور و حلول ذات و روح دارد، در حالیکه دفاتر دوره سید براکه بیشتر حالات شوق، جذب و دیدار با ذاتها را ترسیم میکنند و به بیان حالات کشف و شهود میپردازند. اعتراض به وضعیت ناگوار سیاسی، اجتماعی عهد قاجار و اشتیاق برای قیام، یکی دیگر از مشخصه‌های کلامهای این دوره میباشد.

گردپا: دلیل این مسئله که هرگاه دست‌نوشته و یا نسخه‌ای مرتبط با آیین یارسان کشف می‌گردد از سوی پیروان آن مقدس قلمداد شده و یکی از خانواده‌های یارسان خود را مالک آن دانسته و مانع از تحقیقات لازم جهت شناخت هر چه بیشتر آن می‌شوند؟

ح. خلیفه:

اینکه کسانی خود را مالک دفترها دانسته و مانع از انتشار آنها شده باشد زیاد صدق نمیکند. همانطور که پیشتر عرض کردم دفاتر یاری همواره در اختیار علاقمندان بوده است و بسیاری از آنها بطرق مختلف چاپ و تکثیر شده اند و اکنون نیز در بازار قابل خریداری میباشند. باید به این موضوع نیز توجه داشت که همین احتیاط کردنها و راز نگهداشتنها بوده است که جامعه یارسان را حفظ نموده و امکان ادامه حیات را برای آنها و دفاترشان فراهم آورده است. گذشته از اینها، علاقمندی به ادبیات پارسانی نیز در این سالهای اخیر رونق یافته است و توجه دیگران را بخود جلب کرده است. دلیلش نیز ایجاد تغییر مثبت نگرش جامعه به یاری و پیروان آن از طرفی و فعال شدن خود جامعه یارسان از طرف دیگر است.

آنچه ویژه این نسخه مورد ذکر است، این است که این مجموعه ای است از دفاتر یاری که در یک جلد و بمنظور یادگار و میراث خانوادگی تهیه شده‌است. در نتیجه استفاده از آن نیز باید از طریق مشروع و قانونی آن انجام بگیرد.

به باور من، بکارگیری عباراتی از قبیل پیدا شدن یا کشف زبور حقیقت در نروژ، و یا نوشته شدن آن در غاری در دالهو و خارج شدن آن توسط بهروز خلیفه و شایعاتی از این قبیل که اخیراً در برخی از سایتها منتشر شده است، بعضاً بمنظور خود مطرح کردن و بزرگنمایی و بازاریابی است و میتوان آنرا در راستای نوعی سوداگری دانست. بعضی از رسانه‌ها نیز فقط به نقل قول پرداخته‌اند و از واقعیتها بیخبرند و من خوشحالم که شما از این طریق مردم را با حقایق آشنا میسازید

اینکه خلیفه یارمراد این دفاتر را به بهروز سپرده است و یا توسط ایشان پیدا شده صحت ندارد. جهت اطلاع شما و خوانندگان باید عرض کنم که خلیفه یارمراد بسال ۱۳۵۱ و یکسال قبل از تولد بهروز از دنیا رفته بود. این دفتر بعد از مرگ خلیفه یارمراد بعنوان ارث به فرزند ارشد ایشان خلیفه

مرحوم خلیفه الله مراد (پدر نگارنده) رسیده است و بسال ۱۹۸۱ توسط ایشان، از ایران خارج شده و طی هشت سال اقامت در اردوگاههای پناهندگی عراق از آن نگهداری کرده است و در سال ۱۹۸۸ آنرا به نروژ آورده است. این دفتر هیچوقت گم نشده است تا کسی آنرا پیدا کرده باشد، اما این دفتر بعد از فوت پدر در سال ۱۹۹۸ توسط دیگر اعضای خانواده غصب و از طریق بهروز و بدون صلاحدید دیگر اعضای خانواده و مالک اصلی آن از نروژ خارج شده است.

گردپا: در آینده چه برنامه‌های برای نسخه‌ی کتاب زبور حقیقت که در دسترس شماست دارید و در کجا آن را به چاپ می‌رسانید؟

ح. خلیفه:

من بودجه مالی برای چاپ آنرا ندارم، ولی مایلیم برای تحقق آن با هر طرف دیگری که امکان این را داشته باشد، همکاری کنم بی آنکه انگیزه مالی داشته باشم. البته قصد دارم بمنظور جلوگیری از هر گونه سوء بهره‌برداری کل این دفتر را بشیوه PDF و از طریق سایتهای اینترنتی، از جمله سایت گردپا مجانا در اختیار علاقمندان قرار دهم.

علاقمندان میتوانند جهت همفکری و کسب اطلاعات بیشتر از طریق شماره موبایل و ایمیل زیر با اینجانب تماس حاصل نمایند.

47 45025199

khalifehh@hotmail.com

گردپا: با سپاس از قبول این گفتگو و آرزوی سربلندی برای شما

ح. خلیفه:

مجدداً از اینکه وقت خود را به این موضوع اختصاص داده‌اید بسیار سپاسگزارم. این موضوع برای خلیفهها، بویژه مردم پارسان اهمیت دارد و به نسبت این اطلاع رسانی خوشحال خواهند شد.

به درود و سپاس فراوان

حسین خلیفه

اسلو 01/02/2012